

(Velikonočna črtica.)

Malega Dinka so prinesli iz sirotišnice v bolniško barako za nalezljive bolezni, zakaj hudo je bil bolan. Bilo mu je strašno vroče in že dolgo časa se mu je blestelo polno svetlih in raznobarnih kolobarjev pred očmi. Bil je sam v majhni sobi v nizki, pritični baraki, tako nizki, da je skozi okno videl drevje v cvetu in visoko travo, zakaj to je bilo o Veliki noči, ko je bilo vse v cvetju pod plavim nebom.

Dinko je imel nalezljivo bolezen in zato nihče ni smel priti v njegovo sobo, razen zdravnika in sestre strežnice. Pa tudi če bi bil kdo smel, ne bi nihče prišel, ker ni imel nikogar, Dinko je bil namreč sirota — najdenček. Odrasel je v sirotišnici in odkar je vedel za sebe, je ljubil samo enega svojih malih tovarišev, Bubo, s katerim je vedno skupaj spal in se z njim igral. Sedaj pa, ko je bolan, se tudi njega redko spominja.

Več dni že ničesar ne je, samo vode zahteva vedno in zato s prstkom pritiska na gumb električnega zvonca, kakor so ga naučili. Ko pa pride sestra, mu niti vode ne da, temveč odpre okno na stežaj in mu pokaže višnjeve veje, razkošno posute z belim cvetjem. Vidi tudi dva modra metuljčka, kako se igrata, in silno si zaželi, da bi priletela k njemu. Toda odletita proč, ker jima ne ugaja duh po lizolu iz Dinkove sobice. Pokuka v sonce, toda to preveč blešči in oči ga zabolijo. Jezno se okrene ter jadikuje, da noče sonca.

In tako so tekli dnevi vedno težje. Dinko je vedno manj spal in tisti kolobarji so ga strašno pekli v glavi. Zdravnik je redno prihajal v njegovo sobico in dolgo posedal poleg njegove postelje. Sestra mu je pogosto menjala obkladke in radi tega je Dinko kričal in plakal, se jezil in odrival odeje. Tudi sestra se je jezila in pretila mu je, da mora biti miren, če ne da bo umrl. Ko je Dinko to čul, se je preplašil, zakaj umreti pa ni hotel. To je tudi jezno dejal sestri, toda postal je poslušen in miren, da bi ozdravel.

— Kdaj bom zdrav? vpraša sestro.

Ona mu popravi podzglavje in mu pripoveduje, kako bo prišel Ded Sen in ga bo dolgo, dolgo božal, in tedaj bo takoj ozdravel.

— Kdaj bo pa prišel?

— Danes ponoči bo prišel, samo priden bodi, odgovori sestra. Nato ugasne luč, kajti bila je že noč, in odide.

Dinko oštane sam. Skozi okno gleda velikonočna pomlad, čudovito svetla in bela kot višnjeve veje v cvetu, razprostirajoče se pod oknom. In tiho, da ni čuti, prihaja vse to v Dinkovo sobico z dvema širokima žarkoma mesečine, ki obsevata mizo in veliko steklenico lizola.

Dinko s težavo široko odpira oči in šepetaje ponavlja sestrine besede: Danes bo prišel. Mislil je samo na to in želel samo to. Zato je široko odpiral oči in srdito odganjal z rokami one čudne vroče kolobarje izpred oči, da bi mogel videti, kako bo prišel ta dobri dedek. Ded Sen. Če bi le prišel čimprej, kajti zelo ga boli glava in tisti strašni kolobarji se vale od vseh strani. Samo da bi prišel čimprej, čimprej, takoj...

Nenadoma so ti kolobarji izginili. Neka lepa zelena svetloba napolni sobo. Zunaj nekdo zapoje. Kdo naj bi to bil? Ali so to brzoglavne žice ali mesečna žarka? Višnjeve veje se začnejo tiho klanjati po tej pesmi in sipajo svoje belo metuljasto cvetje. Tedaj pa Dinko zapazi na oknu senco. Zares, prišel je starček popolnoma tiho od zunaj in sedel na okno. Plašč ima moder kot cvetje spominčic in preko njega padajo dolgi, svileni lasje in brada, bela in svetla kot srebro. Oči so mu zaprte, toda lice, moj Bog, takega blagega in krasnega lica Dinko še nikoli ni bil videl!

Tako sedi starček nepremično naslonjen, edino s svojo belo roko lahko boža vejico višnje, ki se mu je približala.

— Ali ima tudi modre oči? pomisli Dinko, dvigne svojo majhno glavo in tiho pokliče:

— Dedek! Ali si ti Ded Sen?

Starec počasi obrne glavo in odpre oči. Joj, kako so plave in divne te oči. Takih oči Dinko še nikoli poprej ni bil videl. Od veselja ga je kar strah.

— Ti si, kaj ne?

Starec se milo in nekoliko otožno nasmehne. Zaradi tega smeha Dinku solze stopijo v oči.

— Dragi, dragi moj Ded Sen, zakliče in stegne obe roki proti njemu. Hvala Bogu, da si prišel! Glej, takoj mi je boljše. Pridi, pridi bliže, čisto blizu, dobri moj dedek!

Tedaj iztegne starec svoje roke proti Dinku in od njih se razsvetli vsa soba. Dinko začuti, kako ga roke nežno božajo po čelu. Potem ga pa dvignejo in odnesejo. Okoli njega zadiši cvetje in Dinko zapazi, da je že zunaj med vejami višnje, pod zvezdami in mesecem. A dedove divne modre oči ga popolnoma objamejo, popolnoma vtopijo vase. Po obrazu ga poščegeta svilena brada in tiho se nasmeje. Tedaj pa začuti, da ga Ded Sen lahko ziblje v naročju in ga uspava s čudno

pesmijo. (Morda so zvenele samo brzojavne žice ali pa sta nemara prepevala oba mesečna žarka). Dinko zapre oči, vse izgine in on srečen zaspi...

Ko naslednji dan bolniška sestra odpre vrata, je Dinko naspan in okrepan. Veselo zakliče:

— Joj, sestra, sestra, videl sem Deda Sna. Vso noč je bil pri meni!...

(Z dovoljenjem pisateljice poslovenil dr. P. Brežnik.)

Iz življenja kulturnih rastlin.

Dipl. agr. A. Jamnik.

II.

Ob drugi priliki je očka nadaljeval s pripovedovanjem. Očka: Rekla sva, da se tudi rastlina hrani in da so ji korenine nekaka usta. To pa ni povsem točno, zakaj vsaka zelena rastlina se hrani tudi po listih.

Slavko: S čim pa se rastlina hrani? Kakšne jedi pa so ji najbolj všeč?

Očka: Najpotrebnejše hranilne snovi za rastlino so: ogljik, kisik, vodik in dušik. O teh ste se v šoli že nekaj učili. Potrebni pa so ji tudi žveplo, fosfor, kalij, kalcij, magnezij in železo, koristni so ji nadalje silicij, klor in še nekatere druge prvine. Kakor vidiš, ima tudi rastlina precej bogat jelovnik. V glavnem potrebuje skoraj vse tiste hranilne snovi kakor človek ali žival, a uživa jih v drugačni obliki.

Slavko: O seveda, juhe, pečenke, klobas, omak in drugih takih stvari nima.

Očka: Nima jih, toda vendar posamezne hranilne snovi uživa v gotovi, vedno enaki obliki. To bi za primeru nekako mogel reči, da ene hoče kuhane, druge pečene, v omaki itd.

Slavko: Očka, rekel si, da so rastlini najpotrebnejši: ogljik, kisik, vodik in dušik. Zakaj pa ravno ti?

Očka: Vidiš, sine. Iz ogljika, vodika in kisika rastlina sestavlja tako zvane organske snovi kakor so n. pr.: Škrobova moka, (grozdni) sladkor in drugi. Ti potem služijo ljudem in živalim za hrano. K ravnokar omenjenim glavnim hranilnim činiteljem pa rastlina pridaja tudi dušik in ustvarja beljakovine, ki so za ljudi in živali glavni del njihove hrane. V beljakovinah najdemo tudi nekaj žvepla. Tudi v drugih rastlinskih tvorbah poleg omenjenih hranil najdemo kalij, kalcij, silicij, železo, magnezij, klor i. dr. Kar v njej najdemo, to ji je torej pri rasti in izgradnji telesa potrebno. O vsem tem se lahko tudi prepričaš.

Slavko: Kako pa očka? Ali bi mogel to videti?

Očka: Moreš moreš. Toda potrpi malo. Vse po vrsti.

Slavko: Kot so hiše v Trsti...

Ačka: Ali že pobiraš za meno? No, pa dalje.

Napraviti moreš poizkus, da ti iz čiste (kemično čiste, destilirane) vode tudi zraste rastlina, ako tej vodi pridaš rastlini najpotrebnejše hranilne snovi. V drogeriji dobiš za majhen denar: 1— gram kalijevega nitrata [soliter], (vsebuje kalij, dušik in kisik). 0,5 grama natrijevega klorida (vsebuje natrij in klor). 0,5 grama kalcijevega sulfata [mavec], (vsebuje kalcij, kisik in žveplo). 0,5 grama magnezijevega sulfata [grenka sol] (vsebuje magnezij, kisik in žveplo). 0,5 grama kalcijevega fosfata [fosforno kislno apno]